

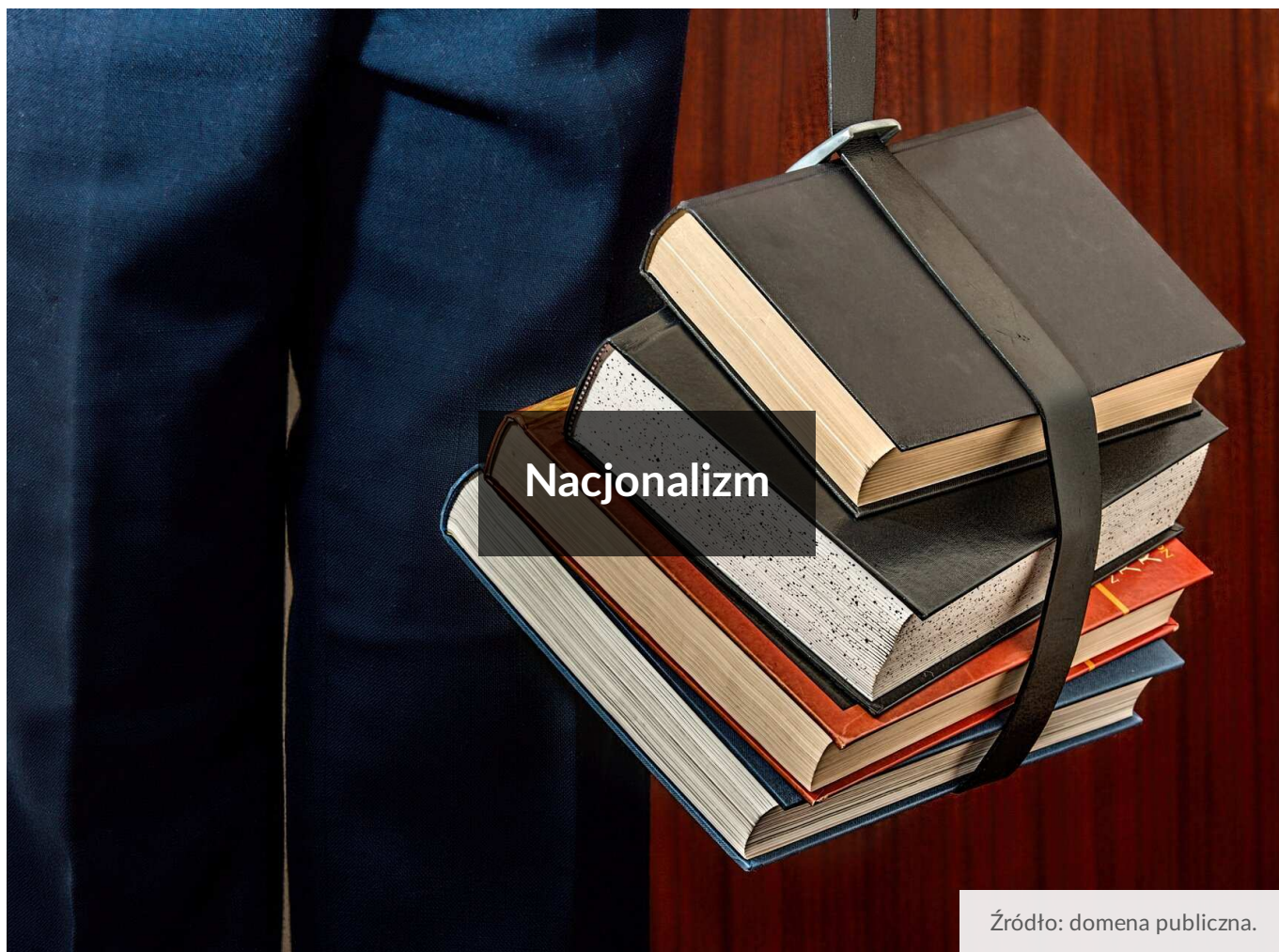
Nacjonalizm

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film + Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: CBOS, *Miedzy patriotyzmem a nacjonalizmem. Komunikat z badań 151/2016*, dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 14.02.2020 r.].
- Źródło: Sławomir Cichy, *Narodowość śląska: Jest czy nie ma? GUS policzył Ślązaków [WNIOSKI]*, 27.07.2013 r., dostępny w internecie: dziennikzachodni.pl [dostęp 17.02.2020 r.].

- Źródło: Łukasz Walczak, *Górnośląskie tendencje odśrodkowe a polski ruch narodowy*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 14.02.2020 r.].
- Źródło: Piotr Eckhardt, *Istota, historia i mechanizmy nacjonalizmu gospodarczego*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 14.02.2020 r.].
- Źródło: Grzegorz Czajka, *Zygmunt Balicki jako ideolog polskiego nacjonalizmu na przełomie XIX i XX wieku*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 14.02.2020 r.].
- Źródło: CBOS, *Samoidentyfikacje i duma narodowa Polaków. Komunikat z badań BS/162/2004*, dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 13.05.2020 r.].
- Źródło: *Encyklopedia PWN: apartheid*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 2.12.2020 r.].
- Źródło: *Encyklopedia PWN: nacjonalizm*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 2.12.2020 r.].

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych związanych z tematyką poruszającą zagadnienie nacjonalizmu oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących nacjonalizmu.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.
- Scharakteryzujesz założenia nacjonalizmu.
- Przeanalizujesz najważniejsze cechy nacjonalizmu.

- Wskażesz przykłady ugrupowań nacjonalistycznych w Europie.

Dla zainteresowanych

**Występowanie ruchów
myśli propaństwowej
i narodowej w Europie**

**Roman Dmowski –
z dziejów polskiej myśli
narodowej**

**Z historii polskiego
ruchu narodowego**

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Nacjonalizm

Nacjonalizm to przekonanie o bezwzględnej nadrzędności interesu wspólnoty narodowej nad prawami jednostki i grup, klas społecznych oraz własnego narodu w relacjach międzynarodowych (dążenie do dominacji nad innymi narodami). W skrajnej postaci – gdy wiąże się z poniżaniem, nienawiścią, agresją wobec obcych – określany bywa mianem [szowinizmu](#) lub [rasizmu](#). Nacjonalizmowi towarzyszy niekiedy etnocentryzm – przekonanie o dodatnim wyróżnianiu się własnego narodu pod względem kulturowym i cywilizacyjnym na tle innych.

Od 2. połowy XIX w. można zaobserwować silniejszy rozwój nacjonalizmu zarówno wśród narodów mających własne państwo – służył wówczas jako uzasadnienie i wzmocnienie roszczeń dominacji lub ambicji mocarstwowych (w tym kolonizatorskich), jak i wśród zależnych społeczności narodowych lub etnicznych dążących do uzyskania niezależności. Mobilizował wtedy społeczeństwo do walki o zachowanie zagrożonej odrębności lub emancypacji państwowej.

Nacjonalizm czerpał inspiracje m.in. z koncepcji historyczno-politycznych Josepha Arthura de Gobineau, który uchodzi za twórcę doktryny rasizmu, i Houstona Stewarta Chamberlaina również głoszącego poglądy rasistowskie. Głównym polskim przedstawicielem myśli nacjonalistycznej pozostaje Roman Dmowski.

Czy Polacy są nacjonalistami?

Polecenie 1

Przeanalizuj odpowiedzi statystycznych Polaków na pytania, które zadano im podczas badań opinii społecznej. Zastanów się, w jaki sposób kształtowałyby się twoje odpowiedzi na postawione pytanie.

W jakim stopniu zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami?

stwierdzenie : Polska ziemia nie powinna być sprzedawana cudzoziemcom

zdecydowanie_się_zgadzam : 49

raczej_się_zgadzam : 27

raczej_się_nie_zgadzam : 13

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 5

trudno_powiedzieć : 6

stwierdzenie : Polacy powinni zwracać uwagę na to, by kupować przede wszystkim produkty wytwarzane w kraju

zdecydowanie_się_zgadzam : 37

raczej_się_zgadzam : 39

raczej_się_nie_zgadzam : 17

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 2

trudno_powiedzieć : 5

stwierdzenie : Naród polski był częściej krzywdzony w swoich dziejach niż inne narody

zdecydowanie_się_zgadzam : 35

raczej_się_zgadzam : 41

raczej_się_nie_zgadzam : 12

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 2

trudno_powiedzieć : 10

stwierdzenie : Polacy mogą czuć się dumni ze swojej historii, bo postępowali bardziej szlachetnie niż inne narody

zdecydowanie_się_zgadzam : 35

raczej_się_zgadzam : 38

raczej_się_nie_zgadzam : 13

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 5

trudno_powiedzieć : 9

stwierdzenie : Polacy mają więcej cech wartościowych niż inne narody

zdecydowanie_się_zgadzam : 15

raczej_się_zgadzam : 29

raczej_się_nie_zgadzam : 26

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 10

trudno_powiedzieć : 20

stwierdzenie : W Polsce nie powinno się zatrudniać cudzoziemców, gdyż powoduje to wzrost bezrobocia wśród Polaków

zdecydowanie_się_zgadzam : 15

raczej_się_zgadzam : 28

raczej_się_nie_zgadzam : 37

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 12

trudno_powiedzieć : 8

stwierdzenie : Trzeba popierać polskie władze na arenie międzynarodowej, nawet jeżeli nie zgadzamy się z ich działaniami

zdecydowanie_się_zgadzam : 12

raczej_się_zgadzam : 30

raczej_się_nie_zgadzam : 28

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 15

trudno_powiedzieć : 15

stwierdzenie : Prawdziwy Polak powinien być katolikiem

zdecydowanie_się_zgadzam : 17

raczej_się_zgadzam : 21

raczej_się_nie_zgadzam : 32

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 20

trudno_powiedzieć : 10

stwierdzenie : Homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować

zdecydowanie_się_zgadzam : 17

raczej_się_zgadzam : 20

raczej_się_nie_zgadzam : 28

raczej_się_nie_zgadzam : 20

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 20

trudno_powiedzieć : 15

stwierdzenie : Nie powinno się pozwalać na osiedlanie się na stałe cudzoziemców w Polsce

zdecydowanie_się_zgadzam : 15

raczej_się_zgadzam : 20

raczej_się_nie_zgadzam : 37

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 16

trudno_powiedzieć : 12

stwierdzenie : Żydzi mają zbyt duży wpływ na sprawy naszego kraju

zdecydowanie_się_zgadzam : 12

raczej_się_zgadzam : 19

raczej_się_nie_zgadzam : 24

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 13

trudno_powiedzieć : 32

stwierdzenie : Członkostwo w Unii Europejskiej jest zagrożeniem dla suwerenności Polski

zdecydowanie_się_zgadzam : 5

raczej_się_zgadzam : 12

raczej_się_nie_zgadzam : 38

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 27

trudno_powiedzieć : 18

stwierdzenie : Kościół katolicki powinien mieć szczególny wpływ na prawa i przepisy obowiązujące w Polsce

zdecydowanie_się_zgadzam : 5

raczej_się_zgadzam : 8

raczej_się_nie_zgadzam : 32

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 48

trudno_powiedzieć : 7

stwierdzenie : Polki i Polacy nie powinni wiązać się z osobami innej narodowości

zdecydowanie_się_zgadzam : 3

raczej_się_zgadzam : 7

raczej_się_nie_zgadzam : 37

zdecydowanie_się_nie_zgadzam : 45

trudno_powiedzieć : 8

Oprac. na podst.: CBOS, *Między patriotyzmem a nacjonalizmem*, Komunikat z badań nr 151/2016, cbos.pl [dostęp: 28.04.2020]

Źródło: Englishsquare>.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Przeanalizuj odpowiedzi statystycznych Polaków na pytania, które zadano im podczas badań opinii społecznej. Zastanów się, z czego może wynikać to, że tak wielu respondentów nie potrafi wskazać różnicy między nacjonalizmem a patriotyzmem.

Jaka jest, Pana(i) zdaniem, różnica między patriotyzmem a nacjonalizmem?

Label : Nie ma różnicy; niewielka różnica

Value : 3%

Label : Przeciwnieństwo; duża różnica – ogólnie

Value : 4%

Label : Nacjonalizm jako patologia patriotyzmu; wypaczony patriotyzm

Value : 1%

Label : Nacjonalizm jako radykalny patriotyzm; skrajny patriotyzm; fanatyzm

Value : 4%

Label : Patriotyzm jako coś pozytywnego; nacjonalizm – negatywnego

Value : 22%

Label : Odpowiedzi wskazujące na wyższość nacjonalizmu nad patriotyzmem

Value : 1%

Label : Inne odpowiedzi wskazujące na różnicę między pojęciami – bez jednoznacznego wskazania wyższości jednego nad drugim

Value : 5%

Label : Odpowiedzi uniemożliwiające wychwycenie rozumienia patriotyzmu i nacjonalizmu lub jednego z tych pojęć

Value : 4%

Label : Odpowiedzi nie na temat

Value : 1%

Label : Nie wiem; trudno powiedzieć

Value : 52%

Label : Odmowa odpowiedzi

Value : 3%

Oprac. na podst.: CBOS, *Między patriotyzmem a nacjonalizmem*, Komunikat z badań nr 151/2016, cbos.pl [dostęp: 28.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

rasizm

pogląd oparty na przekonaniu o nierównej wartości intelektualnej, biologicznej, społecznej ras ludzkich, łączący się z wiarą we wrodzoną wyższość jednej rasy nad innymi

szowinizm

skrajna postać nacjonalizmu, która jest bezkrytyczna wobec własnego narodu i jednocześnie wrogo nastawiona do innych narodów, uważanych za gorsze

Film + Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z wypowiedzią dr. Krzysztofa Kowaluka o ruchach nacjonalistycznych w Europie. Zwróć uwagę na ich hasła i postulaty. Następnie wykonaj ćwiczenie.

A black rectangular area containing a white-bordered box with the text 'Wiele wymiarów nacjonalizmu' in white.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DEh9gr8zs>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem: Wiele wymiarów nacjonalizmu.

Ćwiczenie 1

Wskaż główne hasła i postulaty europejskich partii nacjonalistycznych. Rozstrzygnij, czy są one wspólne dla wszystkich ugrupowań tego typu.

Polecenie 2

Zapoznaj się z audiobookiem. Wskaż, kim jest postać Romana Dmowskiego dla współczesnego nacjonalizmu.

Roman Dmowski – *Myśli nowoczesnego Polaka*

Poglądy polityczne i typ życia umysłowego

Nie ma chyba człowieka, który by pewnych wad swego charakteru nie uważał za przymioty i nie upatrywał w nich dowodu swej wyższości nad innymi ludźmi. To samo dzieje się, tylko w większym jeszcze stopniu, z narodami, a nasz wśród nich nie stanowi wyjątku.

Do wad, uważanych przez nas za nadzwyczajne zalety, należy właśnie ta nasza tradycyjna bierność, którą się w ostatnich zwłaszcza czasach przy każdej sposobności szczycimy. Nie nazywamy jej po imieniu, bo to brzmi brzydko, ale produkujemy ją publicznie pod gładkimi imionami wspaniałomyślności, bezinteresowności, tolerancji, humanitaryzmu i tak dalej. Wbiliśmy sobie w głowę fikcję, że te właśnie piękne przymioty były najdodatniejszymi czynnikami naszej historii, i to nam przede wszystkim przeszkadza historię własną rozumieć. To, co świadczyło o naszej słabości, najczęściej podajemy za główną naszą siłę, tak dziś, jak dawniej.

Pozwoliliśmy u siebie osiedlić się w ogromnych masach żydom, a nadanymi przywilejami zawarowaliśmy im takie prawa, jakich pod wielu względami nie miała rdzennie polska ludność miast naszych; zrobiliśmy to, bo nasi panujący potrzebowali żydowskich pieniędzy. Nie ograniczaliśmy przybyszów (...), bo szlachta nasza miała interes w ich popieraniu przeciw mieszczaństwu ze szkodą dla kraju, a mieszczaństwo było zbyt słabe, za mało jednolite, zbyt bierne wreszcie wobec zła widocznego. To nie przeszkadza, że politykę naszą względem żydów podajemy za jeden z najświetniejszych przykładów naszego humanitaryzmu i tolerancji. Połączyliśmy się z Litwą, stworzyliśmy szlachtę litewską i ruską i, zanim zdołała się ona ucywilizować należycie, zdobyć odpowiednią kulturę polityczną, zrównaliśmy ją z Polakami we wpływie na politykę Rzeczypospolitej (...). Zrobiliśmy to, bo nam więcej chodziło o spokój, o wygodną osłonę od niepokojącego nas ciągle Wschodu, niż o władzę, o jednolitość i potęgę Rzeczypospolitej. Dla tej samej przyczyny pozwoliliśmy się rozrosnąć i rozhulać kozaczyźnie. Wszystko to uważamy za szczyt mądrej i szlachetnej polityki, za najlepszy przykład do naśladowania.

(...) Gdy dziś powstaje kwestia stanowiska naszego wobec żywiołów obcoplemiennych w Polsce, powołujemy się na te wątpliwe humanitarne przykłady i żądamy ich naśladowania. Wprawdzie Polska upadła, wprawdzie – że użyjemy trywialnego porównania – nie naśladuje się bezwzględnie przedsiębiorstw, które zbankrutowały, ale takie refleksje mogą przychodzić tylko ludziom, którzy istotnie myślą o budowaniu na powrót realnej Polski, gdy my na ogół uważamy za wygodniejsze tylko w sercach swoich ją budować.

I sprzedajemy humanitarnie Polskę w dalszym ciągu.

Wzorem w tym względzie jest nasza polityka ruska w Galicji.

(...) Gdybyśmy nie byli narodem biernym i leniwym (...), wtedy byśmy rozumieli, że dla naszej przyszłości narodowej w stosunku do Rusinów jest potrzebna jedna z dwóch rzeczy: 1) albo żeby zostali oni wszyscy lub część ich, o ile to jest możliwe, Polakami, 2) albo żeby zostali samoistnym, silnym narodem ruskim, zdolnym bronić swej samodzielności nie tylko wobec nas, ale i wobec Moskali, zdolnym walczyć o nią i tym sposobem stanowić naszego sprzymierzeńca w walce z Rosją. Gdybyśmy byli narodem czynnym, energicznym, a nie szukali spoczynku dla swego lenistwa umysłowego w łatwym doktrynerstwie, (...) tobyśmy na pewno rozumieli, że dzisiejsza nasza polityka względem Rusinów do żadnego z tych dwóch celów nie prowadzi.

(...) Narody dzielne, przydatne do walki, tylko w walce wyrastają. Przykładem tego, jakie znaczenie wychowawcze dla młodego narodu ma ciężka walka codzienna (...) są Czesi, należący dziś do najdzielniejszych, najbardziej przedsiębiorczych i najgorliwiej broniących swego interesu narodowego ludów w Europie. Czy byliby oni takimi, gdyby im Niemcy byli od początku ustępowali (...)? Czy my sami w Galicji nie bylibyśmy jako ludzie i Polacy więcej warci, gdyby te prawa narodowe i te instytucje polskie, jakie tu mamy, były ciężko wywalczone w długim okresie wysiłków, a nie przyszły tak od razu, z taką łatwością, dzięki temu raczej, że kto inny walczył? (...) Jeżeli Rusini mają zostać Polakami, to trzeba ich polonizować; jeżeli zaś mają zostać samoistnym, zdolnym do życia i walki narodem ruskim, trzeba im kazać zdobywać drogą ciężkich wysiłków to, co chcą mieć, kazać im hartować się w ogniu walki, który im jest jeszcze potrzebniejszy, niż nam, bo są z natury o wiele jeszcze bierniejsi i leniwszi od nas. Jeżeli im będziemy dawali bez oporu wszystko, czego chcą, »a nawet więcej, niż chcą«, to tym sposobem tylko sami się z Rusi wycofamy, ale narodu ruskiego nie stworzymy. Zaspokoiwszy ich

nadmierne dziś apetyty, pozostawimy tę piękną ziemię gnuśnym, sytym próżniakom, których samoistność dopóty będzie trwała, dopóki ktoś energiczniejszy od nas swej ręki na nich nie położy.

(...) Do tego właśnie prowadzi nasza humanitarna, wspaniałomyślna, (...) mądra polityka, będąca właściwie polityką narodu leniwego, biernego, który nie tylko nie umie zdobywać, ale nawet mocno trzymać w garści tego, co posiada.

Oprac. na podst.: Roman Dmowski, *Myśli nowoczesnego Polaka*, Warszawa 1933.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 2

Na podstawie tekstu wskaż elementy nacjonalistyczne, które pojawiają się w myśli Romana Dmowskiego.

Ćwiczenie 3

Rozstrzygnij, czy we współczesnej Polsce nacjonalistyczne poglądy Romana Dmowskiego są aktualne. Uzasadnij swoje zdanie.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z tabelą i wykonaj ćwiczenie.

Cechy pozytywne	Typowy Polak jest: (VI 2004)			Cechy negatywne
	Wskazania na skali od 1 do 5			
	1+2	3	4+5	
	w procentach			
Pracowity	52	29	18	Leniwy
Tolerancyjny	38	36	25	Nietolerancyjny
Nowoczesny	40	44	15	Zacofany
Efektywny, skuteczny	38	47	14	Nieefektywny, nieskuteczny
Schludny	46	41	12	Zaniedbany
Nienadużywający alkoholu	13	33	53	Nadużywający alkoholu
Odpowiedzialny	32	49	17	Nieodpowiedzialny
Zdyscyplinowany	28	45	25	Samowolny
Przedsiębiorczy	42	43	14	Nieprzedsiębiorczy

Źródło: CBOS, *Samoidentyfikacje i duma narodowa Polaków. Komunikat z badań BS/162/2004*, dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 13.05.2020 r.].

Porównaj to, co myślą o sobie Polacy, z tym, co napisał o nich Roman Dmowski.

Podobieństwa:

Różnice:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż, która spośród wymienionych osób reprezentuje nurt nacjonalizmu w myśli politycznej.

- Richard von Weizsäcker
- Arthur de Gobineau
- Edward Abramowski
- Vittorio Orlando

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z definicją i dokończ zdanie.

” *Encyklopedia PWN: apartheid*

Był podstawą polityki władz RPA od 1948, utrwalającą władzę białej mniejszości, opartą na segregacji i dyskryminacji czarnych, kolorowych i Azjatów zapisanej w ustawach państwowych. Apartheid potępiono w wielu rezolucjach Zgromadzenia Ogólnego ONZ – rezolucją w 1966 uznany (...) za zbrodnię przeciwko ludzkości, a w 1973 objęty konwencją w sprawie karania zbrodni apartheidu (weszła w życie w 1976).

Źródło: *Encyklopedia PWN: apartheid*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 2.12.2020 r.].

Dokończ zdanie:

Polityka apartheidu w RPA była przejawem...

- rasizmu.
- szowinizmu.
- patriotyzmu.
- nacjonalizmu.

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Grzegorz Czajka

Zygmunt Balicki jako ideolog polskiego nacjonalizmu na przełomie XIX i XX wieku

Dusza polska nie tylko nosi Ojczyznę wewnątrz siebie, ale czuje się również wewnątrz niej, wszystkimi swymi splotami z nią zespolona i zlewa całkowicie swą osobowość z jej jaźnią – a taki związek tylko wówczas utrwalić się może, gdy pokłady instynktu narodowego sięgają do głębin przeszłości ojczystej. Dzieje narodu powinny być wiekowym wykonywaniem testamentu, pozostawionego przez tych, którzy nadali narodowi swemu osobowość między innymi narodami w postaci państwa i nakreślili drogi jego przyszłości.

Źródło: Grzegorz Czajka, *Zygmunt Balicki jako ideolog polskiego nacjonalizmu na przełomie XIX i XX wieku*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 14.02.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Piotr Eckhardt

Istota, historia i mechanizmy nacjonalizmu gospodarczego

Fichte uważał, że celem istnienia państwa jest zapewnienie jak najbardziej „przyjemnego” życia wszystkim jego obywatelom. Zalecał realizację tego postulatu przez takie zorganizowanie państwa, by idealna, centralnie sterowana równowaga pomiędzy stanami wytwórców, przetwórców i kupców zapewniała wszystkim dobrobyt. By jej nie zaburzać wpływami z zewnątrz, wg Fichtego należało zakazać obywatelom wszelkiego handlu zagranicznego i generalnie odizolować państwo od kontaktów z zagranicą.

Źródło: Piotr Eckhardt, *Istota, historia i mechanizmy nacjonalizmu gospodarczego*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 14.02.2020 r.].

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstami i wykonaj polecenie.

Źródło I

” Łukasz Walczak

Górnośląskie tendencje odśrodkowe a polski ruch narodowy

Regionalizm wysuwa hasło odrodzenia wartości rasowych polskich, wzmożenia poczucia przynależności terytorialnych przez podejmowanie zbiorowego wysiłku ugrupowań osiadłych na danym terytorium; hasło organizacji pracy, koordynowania inicjatywy, twórczego i aktywnego stosunku wobec zjawisk zachodzących w najbliższym otoczeniu. Poprzez wszechstronne poznanie ziemi i człowieka, regionalizm budzić ma zmysł organizacyjny, dar inicjatywy, umacniać dyscyplinę egzekutywy, szerzyć zamiłowanie do konstrukcji i konkretności, wykrzesać słowem energię narodową, umocnić ją wolą ciągłości i konsekwencji czynu.

Źródło: Łukasz Walczak, *Górnośląskie tendencje odśrodkowe a polski ruch narodowy*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 14.02.2020 r.].

Źródło II

” Sławomir Cichy

Narodowość śląska: Jest czy nie ma? GUS policzył Ślązaków [WNIOSKI]

Aż 1/4 mieszkańców Katowic zadeklarowała narodowość śląską. W Zagłębiu Dąbrowskim również nie brak takich deklaracji (ale mało), a nawet w Krakowie czy Warszawie (jeszcze mniej). W Częstochowie, która leży w granicach Śląskiego osób deklarujących narodowość śląską nie ma prawie wcale.

Źródło: Sławomir Cichy, *Narodowość śląska: Jest czy nie ma? GUS policzył Ślązaków [WNIOSKI]*, 27.07.2013 r., dostępny w internecie: dziennikzachodni.pl [dostęp 17.02.2020 r.].

Wyjaśnij, dlaczego w kontekście podanej definicji regionalizmu polscy nacjonałiści nie są w stanie zaakceptować deklaracji narodowościowej 25% mieszkańców Katowic.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z tabelą i wykonaj polecenie.

Czy, generalnie rzecz biorąc popiera Pan(i) działania takich ruchów, organizacji, środowisk, jak Obóz Narodowo-Radykalny (ONR), Młodzież Wszechpolska?	Czy uważa się Pan(i) za nacjonalist(k)ę?		
	tak	nie	trudno powiedzieć
	w procentach		
tak	16	68	17
nie	4	83	13
trudno powiedzieć	5	53	42

Źródło: CBOS, *Miedzy patriotyzmem a nacjonalizmem. Komunikat z badań 151/2016*, dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 14.02.2020 r.].

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z definicją i wykonaj polecenie.

” *Encyklopedia PWN: nacjonalizm*

Przekonanie, że naród jest najważniejszą formą uspołecznienia, a tożsamość narodowa najważniejszym składnikiem tożsamości jednostki, połączone z nakazem przedkładania solidarności narodowej nad wszelkie inne związki i zobowiązania oraz wszystkiego, co narodowe, nad to, co cudzoziemskie lub kosmopolityczne; ideologia polityczna, wg której podstawowym zadaniem państwa jest obrona interesów narodowych, a jego zasięg terytorialny winien odpowiadać obszarom zamieszkanym przez dany naród.

Źródło: *Encyklopedia PWN: nacjonalizm*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 2.12.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autor: Tomasz Malinowski

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Nacjonalizm

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja.

Uczeń:

9) przedstawia założenia ideowe ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych oraz myśli propaństwowej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących nacjonalizmu;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń;
- charakteryzuje założenia nacjonalizmu;
- wskazuje najważniejsze cechy nacjonalizmu;
- wskazuje przykłady ugrupowań nacjonalistycznych w Europie i na świecie.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- mapa myśli;
- prezentacja;
- odwrócona klasa;
- burza mózgów.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

1. Uczniowie podzieleni na grupy szukają przykładów europejskich i światowych partii (współczesnych) o charakterze nacjonalistycznym. Notują również informacje na temat ich programów. Nauczyciel wskazuje, które osoby mają przygotować informacje na temat partii europejskich, azjatyckich, afrykańskich, amerykańskich.

2. Uczniowie zapoznają się z zamieszczonym w e-materiale filmem.

Faza wstępna

1. Nauczyciel przedstawia temat lekcji i cel zajęć.

2. Klasa metodą burzy mózgów przypomina sobie, czym jest nacjonalizm i jakie są jego główne założenia.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zostają rozsadzeni według ustalonych przed lekcją grup. Przygotowują mapy myśli na temat wybranych partii nacjonalistycznych ze swojego kontynentu.

2. Grupy po kolei prezentują swoje mapy myśli. Osoby, które w danym momencie nie prezentują, notują w zeszytach najważniejsze informacje.

3. W razie konieczności nauczyciel uzupełnia informacje.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie w parach wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia z sekcji Sprawdź się.

2. Chętna lub wybrana osoba podsumowuje zajęcia ze swojego punktu widzenia. Nauczyciel zwraca uwagę, czy w podsumowaniu zostało zawarte najistotniejsze informacje dotyczące różnych przejawów nacjonalizmu. W razie potrzeby uzupełnia podsumowanie.

Praca domowa:

Wykonaj samodzielnie pozostałe ćwiczenia interaktywne.

Materiały pomocnicze:

CBOS, *Między patriotyzmem a nacjonalizmem*, Komunikat z badań nr 151/2016, cbos.pl.

CBOS, *Samoidentyfikacje i duma narodowa Polaków*, Komunikat z badań BS/162/2004, cbos.pl.

Grzegorz Czajka, *Zygmunt Balicki jako ideolog polskiego nacjonalizmu na przełomie XIX i XX wieku*, ruj.uj.edu.pl.

Piotr Eckhardt, *Istota, historia i mechanizmy nacjonalizmu gospodarczego*, ruj.uj.edu.pl.

Łukasz Walczak, *Górnośląskie tendencje odśrodkowe a polski ruch narodowy*, ruj.uj.edu.pl.

Sławomir Cichy, *Narodowość śląska: Jest czy nie ma? GUS policzył Ślązaków [WNIOSKI]*, dziennikzachodni.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Film i audiobook mogą stać się zaproszeniem do dyskusji na temat tego, co nacjonalizm uznaje za zagrożenie i czy słusznie.